Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu
Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek oponenta diplomové práce

POLÁČEK, Tomáš, *Latinové a Byzantinci v první polovině 13. století očima latinských a byzantských pramenů: Épiros, Níkája, Trapezunt a křižácké státy na území Řecka*, diplomová práce, PedF UK 2025, s. 87 + obrazová příloha

Vedoucí práce: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.

Hodnotící kritéria

	splňuje	**splňuje z větší části**	**splňuje z menší části**	**nesplňuje**
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.	**x**			
Metody využité autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.		**x**		
Autor se opírá o **relevantní prameny a literaturu**.		**x**		
Struktura práce je vyvážená a logická.	**x**			
Zpracování vykazuje rysy **originality a vlastního přínosu.**	**x**			
Práce je prosta **gramatických a stylistických chyb.**		**x**		
Práce je psána kultivovaným **odborným jazykem za použití správné terminologie**.		**x**		
Autor **správně cituje**.	**X**			
Autor nic podstatného **neopomenul** (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).		**x**		
Autor pravidelně **konzultoval** s vedoucím práce				

Celkové hodnocení (slovně)

Považuji za chvályhodné, že si Tomáš Poláček vybral pro svoji diplomovou práci téma z byzantských dějin a že se ve zvolené problematice velmi dobře orientuje. Jeho text má solidní úroveň, přesto k němu mám několik výtek či doporučujících poznámek.

Nejzásadnější se týká metody jeho práce. V Úvodu autor uvádí, že jeho diplomová práce „*je založena na analýze a komparaci pramenů, doplněné o poznatky ze sekundární literatury*." To ovšem neodpovídá skutečnému charakteru textu, který je v podstatě koncipován na základě poznatků z odborné literatury a ve velké míře doplňován a rozvíjen úryvky z pramenů, které vhodně ilustrují to, co chce Poláček sdělit. To znamená, že autor postupuje zcela opačně a dokazuje to i jeho poznámkový aparát. Tím rozhodně nechci tvrdit, že takový postup není vhodný, Poláčkovu znalost pramenů i práci s nimi považuji za velmi solidní, nicméně by neměl uvádět, že se jedná o analýzu, prameny skutečně neanalyzuje a neklade si otázku jejich hodnověrnosti. Na druhé straně je třeba pozitivně hodnotit snahu o jejich komparaci.

Bylo by samozřejmě ideální, kdyby diplomová práce vycházela z originálního textu pramenů. Chápu ovšem, že v případě byzantské, řecky psané historiografie to není jednoduché, proto se autor uchýlil ve většině případů k anglickým překladům. Je v pořádku, že texty pak cituje v češtině, nechápu ovšem, proč v poznámkách uvádí anglickou verzi, tam opravdu patří znění originálu. Pokud by autor chtěl text použitých pramenů skutečně analyzovat, tak by se vzhledem k příslušné terminologii bez jejich původního znění rozhodně neobešel. To by však vyžadovalo znalost středověké řečtiny, nikoliv práci s překladačem.

Některé použité termíny a pojmy by si opravdu zasloužily vysvětlení, které mi v textu velice chybí. Především by měly být vysvětleny výrazy Latinové a latinský, které jsou obsaženy už v názvu práce a autor je používá v řadě významů. Je správné psát výraz Latinové s velkým písmenem na počátku a lze klást na roveň pojmy křižáci a Latinové? Koho označují výrazy Římané nebo Frankové? Vysvětleno není ani to, co ve sledované době představuje Rúmský sultanát nebo Bulharsko či bulharské carství, jehož panovník bývá v české historiografii spíše jmenován jako Ivan (nikoliv Jan) II. Asěn s titulem car, nikoliv císař. Autor by si měl také ujasnit pojmy občané, které ve středověké Byzanci stěží najdeme, poddaní a nevolníci – mezi těmito kategoriemi jsou jisté rozdíly a stěží lze chápat veškeré poddané jakéhokoliv středověkého panovníka jako nevolníky. Pravoslavné chrámy nelze označovat jako kostely. Poznámka, že Niketas Choniates nebyl kněz, a tak mohl být ženatý, je irelevantní, protože pravoslavní kněží se ženit mohou.

Použitá odborná literatura je určitě relevantní, domnívám se však, že by mohla být v případě diplomové práce rozsáhlejší. Jedná se o výběr často přehledových prací z poslední doby, což je určitě v pořádku. Nicméně chybí například studie k jednotlivým aspektům řešeného tématu, které by přinášely rozdílnost pohledu nikoliv jen pramenů, ale také badatelů a uvedly do historického diskurzu. Umělá inteligence je jistě dobrým pomocníkem při

vyhledávání základní literatury, ale její doplnění klasickou metodou by autora možná přivedlo k dalším pracím české provenience, *Dějinám Řecka* z nakladatelství Lidové noviny, které byly přeci jen napsány později než *Dějiny Byzance*, nebo k Vavřínkově *Encylopedii Byzance*, jež mu mohla být dobrým pomocníkem při objasňování důležitých pojmů, a samozřejmě k řadě zahraničních titulů, Opomíjet by neměl ani kvalifikační práce. Roku 2019 obhájila Tereza Průšová na FF UK práci na velmi blízké téma *Nikájské císařství - basileus ton Romaion a jeho říše po ztrátě Konstantinopole*, která řeší řadu zajímavých aspektů dané problematiky a v neposlední řadě obsahuje odkazy na důležité historiografické tituly. Josef Hartl se ve své bakalářské práci zabývá srovnáním dobytí Konstantinopole křížovou výpravou roku 1204 a Osmany v roce 1453.

Ze stylistického a jazykového hlediska bych autorovi doporučila, aby příště ze svého textu vynechal příliš časté poznámky, že něco již bylo zmíněno, které jsou naprosto zbytečné a jen zatěžují text. Čtenář si může přece vše sám dohledat. Také by měl zvážit psaní velkých písmen u názvů státních útvarů, které nejsou oficiálními (Latinské císařství, Soluňské království ad.) a používání řecké či latinské verze geografických názvů (Epiros x Epeiros), jedná se přece jen o byzantskou středověkou říši. Velká písmena na začátku pojmů jako Konstantinopolský patriarcha, Komnénovská dynastie apod. jsou chybné.

Závěr by sice mohl být precizněji formulovaný – některé věty mi poněkud nedávají smysl, možná byl napsán již při chvatném dokončování práce. Přesto je důležité, že obsahuje to, co obsahovat má, totiž že se Poláček snažil shrnout a zhodnotit, k čemu dospěl, což často studentské kvalifikační práce opomíjejí.

Předložený text Tomáše Poláčka odpovídá nárokům kladeným na kvalifikační diplomovou práci.

Doporučuji – ~~nedoporučuji~~ k obhajobě.

Datum 15. srpna 2025 Podpis oponenta práce

Doc. PhDr. Dana Picková, CSc.